

Verlag vergadering Adviescommissie Cultuurhistorie 16 april 2020 (via MS Teams)

Aanwezig

Voorzitter	De heer Gabriëls
Secretaris/adviseurs	Mevrouw Jongeling, de heren Lemmens en Truyen
Commissieleden	De heren Bukkems, Ellens, Filott, Lammeretz, Lemmen en Verhaag
Afwezig	De heer Zincken
Toehoorder	De heer Kremers

1. Opening

Mevrouw Jongeling opent de vergadering om 15.00 uur via MS Teams. De heer Gabriëls is iets verlaat en sluit bij punt 4 aan. Dit is de eerste vergadering van deze commissie die vanwege de Coronamaatregelen virtueel plaatsvindt.

2. Vaststellen agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Vaststellen verslag en actielijst van 23 januari 2020

Het verslag en actielijst worden ongewijzigd vastgesteld.

4. Mededelingen organisaties

a. Molenstichting Weerterland

De heer Zincken is niet aanwezig maar heeft wel laten weten dat de molens zich voorbereiden op de 1,5 m samenleving met bijvoorbeeld eenrichtingsverkeer in de molens.

b. Peel, Maas & Kempen

Geen mededelingen.

c. Heemkundecomité Stramproy

De heer Verhaag meldt dat alle activiteiten, ook die met de scholen, stil liggen. De verhuizing van het bezoekerscentrum wordt voorbereid. Naast de ruimte in het molenmagazijn van de St. Jansmolen, is opslagruimte beschikbaar gesteld door de heer Beljaars. Voorts worden momenteel oude filmpjes geleverd voor Troost TV. De voorzitter geeft aan dat de herdenking van 4 mei volgens protocol van de provincie aangepast zal worden. Van 8 uur tot 20 u kunnen kransen worden gelegd. Om 20 u wordt de Taptoe geblazen en legt hij een krans bij de Rumolduskapel. Alles met inachtneming van de voorgeschreven 1,5 m veilige afstand. De heer Verhaag bevestigt dat het in Stramproy hetzelfde is; daar legt wethouder Geelen de krans bij het herdenkingsmonument.

d. Aldenborgh

De heer Lammeretz vertelt dat ook voor de Aldenborgh alle activiteiten zijn stopgezet. Ook de eenmalige reddingsactie van de Paardenmarkt kon niet doorgaan. De doorgang van de cultuurhistorische zomer is nog ongewis.

De voorzitter zegt dat vanuit de informatie van de Veiligheidsregio kan worden afgeleid dat alle evenementen tot en met augustus moeilijk zijn. Dit geldt als een evenementenvergunning nodig is.

e. Limburgs Geschied- en Oudheidkundige Genootschap

De heer Filott moet ook melden dat er momenteel geen activiteiten mogelijk zijn. Het symposium van COOL (Commissie van ondernemen en ondernemers in Limburg) over de industrialisatie van Weert kon op 20 maart 2020 geen doorgang vinden. Daarbij is er ook nog geen nieuwe voorzitter benoemd.

f. Stadsgidsen

De heer Lemmen heeft geen mededelingen. Ook hier zijn geen activiteiten vanwege de coronacrisis.

De voorzitter merkt op dat het erg spijtig is van alle voorbereidingen. Zo worden we teruggeworpen en wekt het de indruk dat er niets wordt georganiseerd.

5. Mededelingen gemeente

a. Archeologie

De heer Truyen meldt de volgende punten:

• Laarveld, fase 3 open middag woensdag 19 februari 2020

De resultaten van de archeologische opgraving zijn door de archeologen van de Vrije Universiteit Amsterdam aan publiek uitgelegd op deze goed bezochte open middag. Er is een hand-out verstrekt aan de belangstellenden. Deze wordt toegestuurd aan de commissieleden. Daarbij was een grote media aandacht van lokale en provinciale media. Eén van de opgraven middeleeuwse waterputten is op 4 maart door Restaura opgehaald en wordt momenteel geconserveerd.

• Diesterbaan 27-29, voormalig MOB Complex

Het archeologisch onderzoek is afgerond. De resultaten zijn verschenen in: Raap rapportnr. 4391 *Plangebied mobilisatieterrein te Weert. Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (karterend booronderzoek met profielputjes)*. Er zijn onder meer vuursteensplinters aangetroffen, echter geen vuursteenconcentraties.

• Rioleringsproject Keent (fase 1), aanleg Wadi Ringbaan-West Keent

In het bestemmingsplan heeft deze locatie een archeologische waarde (middelhoog). Binnen het rioleringsvervangingsproject Keent I is de afspraak gemaakt dat het grondwerk niet archeologisch wordt begeleid. Bij de aanleg van de wadi's aan de Ringbaan-West en de Dalstraat wordt wel een archeologische begeleiding ingezet.

De opgraving, variant archeologische begeleiding van het projectdeel Wadi Ringbaan-West, is uitgevoerd door VUHbs. Er zijn vier opgravingsputten aangelegd. In de meest noordelijke zijn bewoningssporen uit de Romeinse Tijd (o.a. Romeins erf) aangetroffen. De resultaten worden momenteel nader uitgewerkt.

• Stadspark, proefsleuvenonderzoek schootsvelden

Het evaluatierapport van het proefsleuvenonderzoek op de schootsvelden, VUHbs reg.nr. 28951220, is gereed. De vervolgonderzoeken, noodzakelijk voor het definitieve onderzoeksrapport, die momenteel worden uitgevoerd, zijn:

- Een C-14 datering van de drie belangrijkste contexten;
- Voor macrobotanische monsters: HK selectie voor C-14 onderzoek (profieldateringen), maar geen kwantitatieve analyses;
- Alle voorgestelde preparaten worden gescand, maar er worden geen kwantitatieve analyses uitgevoerd.

De preparaten moeten alle worden bewaard voor eventuele analyse in de toekomst. Als deze analyses zijn uitgevoerd en geïnterpreteerd worden deze verwerkt in het definitief onderzoeksrapport.

• Hegstraat 24-26 (uitbreiding Colada)

In het bestemmingsplan kent deze locatie een zeer hoge archeologische waarde (cat. 2). Dit betekent dat een archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Het betreft een opgraving, variant archeologische begeleiding. Het Programma van Eisen wordt door de initiatiefnemer opgesteld en ter goedkeuring aan de gemeente (bevoegde overheid) voorgelegd.

• Beekpoort – Nazarethsteeg 3

In het bestemmingsplan heeft deze locatie een zeer hoge archeologische waarde. Archeologisch vooronderzoek is uitgevoerd door Aeres. Het onderzoeksrapport is gereed: *Archeologisch bureauonderzoek Beekpoort 1-3*. Aeres rapportnr. AM19244, D. Hagens/N. van der Feest 2020.

Conclusie uit het vooronderzoek: er is een archeologisch vervolgonderzoek, in de vorm van een opgraving, variant archeologische begeleiding, noodzakelijk. Het Programma van Eisen wordt door de initiatiefnemer opgesteld en ter goedkeuring aan de gemeente (bevoegde overheid) voorgelegd.

• Molenbroek 17, aanleg zonneweide 't Broonder

In het bestemmingsplan geldt voor dit perceel een hoge archeologische waarde. De ondergrenzen die hierbij gelden (250 m² en 40 diep) worden ruimschoots overschreden. Er is een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd. Dit betreft een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek, verkennende fase. Het rapport is opgeleverd: *Zonnepark 't Broonder, achter Molenbroek 17 te Stramproy*. KSP, rapportnr. 20674, E. van der Klooster.

Uit het vooronderzoek blijkt dat een vervolg onderzoek noodzakelijk is. Dit betreft een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven.

- **Omlegging Raam Stramproy**

Er is een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd. Het rapport is opgeleverd:

Bureauonderzoek en quickscan. Raap rapportnr. 4412. E. van Veldhuizen, 8-4-2020.

De conclusie luidt: gezien de verstoringen die reeds in het onderzoeksgebied aanwezig zijn (sloot, ondergrondse kabels- en leidingen) en de relatief beperkte omvang van de ingrepen is het advies om geen verder archeologisch onderzoek uit te voeren en het plangebied vrij te geven. In overleg met de gemeentelijke externe adviseur ArchAeO is dit advies in het selectiebesluit overgenomen.

De heer Verhaag waardeert de bedoeling van de Raam: het weghouden van voedselrijk water bij kwelgebieden. Wordt er, naast met archeologie, voldoende rekening gehouden met andere cultuurhistorische aspecten, zoals de loop van de Weerterbeek? Wellicht is het mogelijk werk met werk te maken. Dit wordt nagegaan bij Werner Mentens, de beleidsadviseur groen.

- **Herstellen van het Roukespeelven in Swartbroek** door Omniverde

De werkzaamheden vinden plaats in een gebied met een lage archeologische waarde. In overleg met de gemeentelijke externe adviseur ArchAeO wordt geadviseerd dat geen nader archeologisch onderzoek nodig is.

- **Emmasingel 37, voormalige St. Martinusschool**

In het bestemmingsplan geldt een zeer hoge archeologische waarde (cat. 2).

Bij de voorgenomen sloop van de voormalige gymzalen zijn de richtlijnen voor ondergrondse sloop in archeologische aandachtsgebieden verplicht gesteld.

Het initiatief voorziet in een bouwplan voor appartementen met twee ondergrondse parkeerkeizers. Een archeologische opgraving, protocol archeologische begeleiding, is noodzakelijk. De initiatiefnemer heeft een PvE op laten stellen, dzijn inmiddels ter goedkeuring aan de gemeente (bevoegde overheid) is voorgelegd.

- **Wilhelminasingel + Emmasingel aanleg boomplantgaten**

In het bestemmingsplan geldt een zeer hoge archeologische waarde (cat. 2).

Er zijn een archeologische inspectie en monitoring uitgevoerd, zoals ook te lezen was in Dagblad De Limburger van 4 maart j.l. Het project betreft de aanleg van boomplantgaten op de Wilhelminasingel (28) en de Emmasingel: (51). De plantgaten hebben een omvang van 1 x 1 m, en een diepte ca. 80 cm.

Conclusie: het bekijken/monitoren van de boomplantgaten is een zinvolle en efficiënte exercitie geweest. Opmerkelijk is de hoeveelheid oud stads- en kasteelpuin dat overal in de plantgaten is waargenomen.

Een vaste (natuurlijke) ondergrond is niet bereikt. Alle plantkuilen zijn ingegraven in een 'gestoorde' opvullingslaag van het oude grachtensysteem rond de vestingstad. De opvullingslaag dateert uit de jaren dertig van de vorige eeuw. (De grachten zijn in 1934 gedempt).

Er zijn geen archeologisch relevante resten verstoord. De aangetroffen vondsten zijn kenmerkend voor stadsafval uit de vorige eeuwen. Beschrijvingen en foto's zijn gedocumenteerd, voor wat betreft archeologie kan dit project hiermee als afgerond worden beschouwd.

- **Melding van grondverzet plangebied Ceresa nabij Kruispeel / Voorhoeve**

De afgraving ten behoeve van de ontsluitingsweg Centrale Zandwinning zou volgens de melder buiten het vergunde gebied zijn uitgevoerd. Er is doorverwezen naar de gemeentelijke afdeling VTH (bevoegde overheid is provincie). Volgens beide instanties worden de werkzaamheden blijkbaar wél volgens de verleende vergunning uitgevoerd.

De volgens de melder mogelijke archeologische sporen, blijken boomplantgaten, wellicht een vuursteenknol in een recente context (wordt door de melder verder met deskundigen nader bekeken), tevens een pijpenkopje uit waarschijnlijk de 19de eeuw en een dierlijk bot (mogelijk van varken).

Bekeken met de externe adviseur, echter blijkbaar allemaal recente verstoringen.

Bericht eveneens doorgestuurd naar de provincie (bevoegde overheid van ontgroning).

Het plangebied is inmiddels vergraven.

- **Het provinciaal beleidsprogramma archeologie 2020-2023** is vastgesteld door PS

Titel: "*De kracht van archeologie*". De belangrijkste onderwerpen daarin zijn: ontsluiten, vertellen, verbinden en toepassen. Het programma wordt aan de leden van de commissie toegestuurd.

Er is een provinciale bijdrage mogelijk voor publieksbereik, publieksparticipatie, (digitale) ontsluiting, benutting van resultaten van archeologisch onderzoek, de archeoroute Limburg en de deelname aan de Nationale Archeologiedagen.

- **Waterput Markt**

Naar aanleiding van het agendapunt archeologie informeert de voorzitter naar de planning van het zichtbaar maken van de waterput op de Markt. Het is nu heel rustig in de stad en er staan geen terrassen. De heer Truyen geeft aan dat dit binnenkort wordt uitgevoerd.

- **Stadspark**

Ander punt met betrekking tot archeologie is het Stadspark. De voorzitter informeert welke archeologische onderzoeken gepland zijn en of de resultaten kunnen worden verwerkt in het ontwerp. De gemeente heeft mooie subsidies ontvangen: € 500.000,- van de Erfgoed Deal en € 500.000,- van de provincie. Aangegeven wordt dat de resultaten van archeologisch onderzoek nog kunnen worden verwerkt in de verfijning van het ontwerp. Ook wordt onderzocht of de oorspronkelijke contour van de voorburcht beter kan worden teruggebracht. Idealiter had het archeologische onderzoek eerst moeten worden uitgevoerd. Het ontwerp had dan gebruik kunnen maken van de resultaten. Dat was helaas hier niet mogelijk.

In verband met het uitvallen van de vorige vergadering vanwege de starthandeling van het museum en vervolgens de coronacrisis was het de commissie niet eerder mogelijk te adviseren. Graag doet zij dit alsnog.

Advies

De commissie neemt met waardering kennis van de toegezegde bijdragen en de vaart die in het project zit. De commissie wijst op het eminente belang van deze locatie voor de geschiedenis van Weert én de eenmalige kans om het verhaal van de plek te onderzoeken en goed zichtbaar te maken.

De commissie adviseert de geschiedenis recht te doen door:

- nader archeologisch onderzoek uit te voeren en de resultaten te gebruiken als onderlegger voor het aanpassen van de herinrichting;
- de voorburcht in zijn oorspronkelijke verhoudingen (niet vierkant) zichtbaar te maken;
- de verbindingsbrug tussen hoofd- en voorburcht zichtbaar te maken op zijn locatie;
- de breedte van de tussengracht zichtbaar te maken in de juiste proporties, te onderbouwen via een proefsleuvenonderzoek en
- het terugbrengen van water af te stemmen op de historie (aan de zijde van de singel betreft het de voormalige stadsgracht, niet de Weerterbeek).

Tevens wijst de commissie er op dat adviezen nodig zijn van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de Monumenten-welstandscommissie.

b. Erfgoedcluster

De heer Lemmens geeft aan dat ook de activiteiten van het Gemeentearchief op een laag pitje staan. Aflopende exposities worden niet afgebroken en nog niet bekend is wanneer nieuwe kunnen worden geplaatst. Een expositie over bierbrouwerijen in Weert zou 15 mei openen, maar wordt uitgesteld tot het najaar (als de maatregelen dit toelaten). De tentoonstelling over migratie verschuift naar volgend jaar.

In samenwerking met Jumbo Heerschap komt in september een fotoverzamelboek op de markt over de geschiedenis van Weert.

Bij de NOS zijn materialen aangeleverd over het thema 'bezet en bevrijd'.

Op 27 januari 2020 is medewerking verleend aan de herdenking van Holocaust Memorial Day in het Gouvernement.

c. Monumenten

Mevrouw Jongeling licht de volgende punten toe.

- Presentatie OMD d.d. 27 januari 2020

De leden van de commissie hebben kennis genomen van de plannen voor 2020 met het thema 'Leermonument'. Vanwege de Coronamaatregelen wordt verwacht dat de dagen

zelf wel door kunnen gaan (het is geen evenement waarvoor een vergunning nodig is), maar dat het een 'light versie' zal worden. Monumenten kunnen hun deuren open zetten en iedereen moet de 1,5 m afstand in acht nemen.

- Evaluatie Erfgoedprijs

De commissie stemt in met de opgestelde notitie over de Erfgoedprijs. Het is opvallend dat, ondanks inspanningen, weinig jeugd geïnteresseerd is.

De heer Ellens adviseert de Erfgoedprijs te koppelen aan de Open Monumentendag, zoals ook in Halderberge (Oudenbosch) gebeurt. De heer Lemmens vindt juist dat vanwege de verbreding met immaterieel erfgoed en archief een koppeling met de Maand van de Geschiedenis meer voor de hand ligt.

De heer Verhaag stelt een tussenoplossing voor: presentatie van de nominaties tijdens Open Monumentendag en de prijsuitreiking tijdens de Maand van de Geschiedenis.

- Herijking gemeentelijke monumentenlijst

De commissie stemt in met de opgestelde notitie over de herijking van de gemeentelijke monumentenlijst. De commissie adviseert ook de stads- en dorpsgezichten, landschap en archeologie mee te nemen bij de herijking. Het landschap zal overigens als laag in de provinciale erfgoedkaart worden opgenomen. Het immateriële erfgoed leent zich niet voor deze lijst en dient via een ander instrument te worden geregeld.

Afgesproken wordt dat de leden twee weken de tijd krijgen om aanvullingen op de lijst van potentiële monumenten in te dienen.

- Voortgang 'Kerkervisie'

Offertes van drie bureaus zijn ontvangen en binnenkort zal B&W de opdracht kunnen verstrekken voor het opstellen van de 'Visie religieuze gebouwen'. Ondanks de Coronatijd kunnen voorbereidingen al starten. Het college van Roermond is nog niet zo ver en zal mogelijk later aanhaken.

- Jaarverslag St. Annamolen Keent

De commissie neemt kennis van het jaarverslag.

- Mededeling over ruimen graven gemeentelijke begraafplaats

In samenwerking met de afdeling Publiekszaken en het Gemeentearchief zijn de te ruimen graven nauwgezet geïnventariseerd. Geconstateerd is dat er geen belangrijke cultuurhistorische waarden verloren zouden gaan.. Uit het oogpunt van zorgvuldigheid zal in het vervolg de commissie worden geraadpleegd.

- Initiatief zonnepark Molenbroek 17 nabij St. Jansmolen

De plannen voor dit zonnepark respecteren de molenbiotoop en zijn landschappelijk ingepast. De commissie verzoekt om inzage in dit plan. De heer Ellens waarschuwt voor de omheining met bijvoorbeeld prikkeldraad die vaker bij dergelijke terreinen wordt toegepast.

- Asbestverwijdering St. Martinusschool

Toegelicht wordt dat toestemming is gegeven om, vooruitlopend op de te verlenen omgevingsvergunning, alvast asbest te verwijderen uit de Martinusschool. Daarbij zullen de dakpannen en het dakbeschot worden verwijderd; de dakpannen komen weer terug.

Naar aanleiding van dit agendapunt doet de voorzitter nog enkele mededelingen.

- Subsidies Paterskerk en Birgittinessenklooster

Ondanks de beperkende maatregelen gaan de raadscommissies en raadsvergadering door. Voor komend vergadering staan de subsidies voor de Paterskerk en het Birgittinessenklooster op de agenda. Daarbij wordt het in het Monumentenbeleidsplan vastgestelde percentage van 10% gehanteerd. Het ziet er naar uit dat hiervoor politiek draagvlak is.

- Bouwhistorisch onderzoek St. Josephkerk

Omdat mevrouw Jongeling betrokken is bij het kerkbestuur, is deze zaak behandeld door een deskundige collega uit Roermond. Het college van B&W heeft ingestemd met de conclusies van het rapport op enkele pagina's na waar de onderzoeker te veel anticipeert op de plannen voor appartementen. De monumentale waarden van het rijks beschermde monument zullen in acht worden genomen.

- Voortgang Museum W

De voortgang van de werkzaamheden in en aan het museum wordt vooralsnog niet getroffen door de Coronacrisis.

- Voortgang kunstwerk kraan

Studio Job vordert gestaag met de uitvoering van het kunstwerk met de cabine van de kraan van het voormalige Landbouwbelaag.

6. Adviesaanvraag aanwijzen 'Terrein voorburcht, gracht en schootsvelden Nijenborgh' als gemeentelijk monument

De commissie adviseert positief over het voorliggende voorstel met redengevende omschrijving om het terrein voorburcht, gracht en schootsvelden van de Nijenborgh aan te wijzen als gemeentelijk monument.

7. Beleidsprogramma provincie

Het provinciale Beleidsprogramma Monumenten 2020-2023 wordt voor kennisgeving aangenomen.

8. Handhaving

Vanwege de Coronamaatregelen zijn er momenteel andere prioriteiten. Ook het plan van de Boa's om op reclames te gaan handhaven is in de ijskast gezet.

9. Terugkoppeling uit monumenten-welstandscommissie (6 en 20 februari, 5 en 19 maart en 2 en 16 april 2020)

De heer Ellens geeft aan dat er op het moment vrij weinig plannen zijn. Rond de Lichtenberg zijn wel ontwikkelingen. De restauratie van het openluchttheater wordt ingediend als schetsplan. Daarin worden de eerder gestelde voorwaarden van de monumenten-welstandscommissie verwerkt.

10. Rondvraag

De heer Ellens verzoekt nadere toelichting op de vondsten van archeologisch onderzoek bij de Nijenborgh. Dit wordt toegezegd.

11. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 17.00 uur met de constatering dat deze eerste digitale vergadering goed is verlopen. We houden ons vergaderschema aan; de volgende vergadering is dan op 28 mei.

Hij dankt allen voor hun bijdrage en wenst iedereen een goede gezondheid.

Vastgesteld in de vergadering van 28 mei 2020,

J. Jongeling, plv. voorzitter

W. Truyen, 2^e secretaris

Actielijst n.a.v. vergadering Commissie Cultuurhistorie 16 april 2020

Vergadering	Actiepunt	Planning	Actie door
30 april 15	1. Herijking gemeentelijke monumentenlijst o.a. aspergeversperring Maaseikerweg en drie schuilbunkers kazerneterrein t.b.v. gemeentelijke monumentenlijst, plus inventarisatie KMS-terrein op potentiële monumenten	2020	R&E/m&a
19 jan 17	2. Voordragen archeologische sites voor gemeentelijk monumentenregister	2020	OCSW
8 jun 17	3. Realisatie zichtbaar maken waterput Markt	1 ^e helft 2020	OCSW
23 jan 20	4. Planning maken en voorleggen aan commissie herijking	1 ^e helft 2020	R&E/m&a